

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Խմբագրական	
WWW.ՀԱՅԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ.ORG	
Ե՞րբ...	
ՅՕԳՈՒԱԾ-ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ	
Ուղուր Ումիտ Ինկեօր	9
<i>Հայոց Ցեղասպանությունը. Նոր Աղբյուրներ, Ուսումնասիրություններ Նոր Ուղղություններ</i>	
Յակոբ Յարության	33
<i>Մեծ Հայքի Թագաւորութեան Հիւսիսային Սահմաններն Ըստ Հայ-Վրացական Եւ Յունա-Հռոմէական Մատենագիրների Ք.ա. 190-Ք.ե. 428թթ. (Պատմա-Աշխարհագրական Հետազոտություն)</i>	
Հենրիկ Բախչինեան	49
<i>Քերթողահայր Մովսէս Խորենացու Օրհներգությունը</i>	
Կարէն Մաթեոսեան	73
<i>Սամուէլ Անեցու Հաւաքմունք Ի Գրոց Պատմագրաց... Ժամանակագրությունը</i>	
Վլադիմիր Բարխուդարեան	91
<i>Համառօտ Ուրուագիծ Մոսկուայի Եւ Պետերբուրգի Հայկական Համայնքների Եկեղեցական Խորհուրդների Գործունէութեան (1883-1918թթ.)</i>	
Եւրի Աւետիսեան	109
<i>Միաք Մեծարեցի Բանաստեղծությունների Ստեղծագործական Մշակումների Լեզուաոճական Վերլուծություն</i>	
Սերժ Սրապիոնեան	131
<i>Րաֆֆին Աւետիս Ահարոնեանի Գնահատմամբ</i>	
Արծրուն Աւագեան	147
<i>Կոստան Չարեան. Աշխարհը Եւ Մի Մարդ</i>	
Արծուի Բախչինեան	163
<i>Հայերը Չինաստանում 1900-1950ականներին (Ակնարկներ)</i>	
Վահրամ Շենմասեան	195
<i>Մուսա Լեւան Պանդուխտներու Եւ Գաղթականներու Կեանքը Միացեալ Նահանգներու Մէջ, 1910-1950ականներուն</i>	
Արմէն Իւրնէշլեան	227
<i>Գաղափարական Հակադրությունը Սփիւռքահայ Թատրերգություններին Մէջ (Հայաստանի Խորհրդայնացման Հանգրուանին)</i>	
Լուսինէ Տոնոյեան	245
<i>Արուեստագէտը Եւ Գեղեցիկի Ըմբռնումը Վազգէն Շուշանեանի Բանաստեղծն Ու Կինը Գրքում</i>	

Յովհաննես Եղոյեան	257
<i>Հայ Գրականութեան Որոշ Հարցերի Քննութիւնը</i>	
<i>Ռոպէր Հատտէճեանի Յուշատետրերում</i>	
Վաչագան Գրիգորեան	273
<i>Հրանտ Մաթէոսեանի Գրական Նախափորձերի</i>	
<i>Վերլուծման Փորձ</i>	
Ժենիա Զալանթարեան	289
<i>Թոմաս Վուլֆ Եւ Հրանտ Մաթէոսեան Զուգահեռներ</i>	
Խաչիկ Տէր Ղուկասեան	311
<i>Շուկայական Արմատականութիւն, Տնտեսական Դժուարութիւն Եւ</i>	
<i>Ընկերային Բողոք Հայաստանի Մէջ (Քննադատական Հայեցակէտ</i>	
<i>Մը Հայաստանի Քաղաքական Բեւեռացման)</i>	
Չաւէն Սարրլեան	333
<i>Հայոց Մասնակցութիւնը Միշէլ Սլէյմանի (2008-)</i>	
<i>Նախագահութեան Ժամանակաշրջանի Լիբանանի</i>	
<i>Խորհրդարանական Ընտրութիւններուն</i>	

ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Արմէն Պետրոսեան	393
<i>Հայերէնի Եւ Փոքր Ասիայի</i>	
<i>Հնագոյն Լեզուների Առնչութիւններ</i>	
Մաքսիմ Եւատեան	405
<i>Մանին Եւ Հայաստանը</i>	
Վլիխոր Կատվալեան	413
<i>Յուցական Դերանունների Դրսեւորման</i>	
<i>Առանձնայատկութիւններ Հայերէնի Բարբառներում</i>	
Քորնէլ Նատի	427
<i>Արդեօ՞ք Թրանսիլվանիոյ Հայոց Առաջնորդ Մինաս</i>	
<i>Վարդապետ Թոխաթեցին Ընդունեց Կաթոլիկ Դաւանանքը</i>	
Կեորկ Մեկլէ	443
<i>Հայոց Ցեղասպանութիւնը Եւ Մեր Լռութիւնը</i>	
Արտա Ճեպլճեան	453
<i>Լեզուի Գործածութեան Զեւերը Պէյրութի</i>	
<i>Հայ Համայնքին մէջ Անցնող 95 Տարիներուն</i>	

ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄՆԵՐ

Միհրան Մինասեան	471
<i>Տէր Փիլիպոս (Փիլիպպէ) Թեքիրտաղցի Ու Իր Տաղերը</i>	
Անի Կիրակոսեան	489
<i>Գէորգ Ապտուլլահի Նամակները Յովհաննէս Քհնյ. Մկրեանին</i>	

Մելանիա Եղիազարեան	501
<i>Ծովանկարիչ Վարդան Մախոխեանի Նամակներից</i>	
Ռուբէն Սահակեան	519
<i>Տրպիզոնի Գաղթական Հայութեան</i>	
<i>Փրկութեան Կազմակերպումը</i>	
<i>Ա. Համաշխարհային Պատերազմին (1916-1917թթ.)</i>	
Հանօ Սուքիասեան	553
<i>Հայ Գաղթավայրերի Եւ Արեւելքի Երկրների Հանդէպ</i>	
<i>Խորհրդային Հայաստանի</i>	
<i>Քաղաքականութեան Խնդիրը 1920ի Վերջ-1921ի Սկզբին</i>	
Վաչէ Ղազարեան	569
<i>Վահան Թէքէեանի Նամակները</i>	
<i>Թորգոմ Պատրիարք Գուշակեանին</i>	
Վարդան Մատթոսեան	607
<i>Կարօ Սասունիի Եւ Կոստան Զարեանի Նամակները</i>	
ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐ	
Վարդի Քէշիշեան	631
<i>Հալէպի Գանձատան Սրբազան</i>	
<i>Մասունքներն Ու Մասնատուփերը (Բ)</i>	
Անդրանիկ Տազետեան	643
<i>Յաւելեալ Տեղեկութիւններ Եւ Նորութիւններ</i>	
<i>Հայկական Տիւրքերուն Մասին</i>	
Կարէն Յովհաննէսեան	663
<i>Վարպետաց Վարպետ Տարազրոսը</i>	
Անահիտ Չքեան	679
<i>Իրանահայ Բեմարուեստը Ի. Դարի 50-70ականներին՝ Հայ</i>	
<i>Թատրոնի Զարգացման Ենթախորում</i>	
ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆՆԵՐ	
Մանուէլ Զուլալեան	697
<i>Վարուժան Պօղոսեան, Մարաշի Հայոց Զարգերը 1920ին</i>	
<i>(Փաստաթուղթերու Ժողովածու)</i>	
Վարուժան Պօղոսեան	700
<i>Հայկ Ղազարեան, Մոսկուայի Եւ Կարսի 1921 Թուականի</i>	
<i>Պայմանագրերն Ու Նրանց Ողբերգական Դերը</i>	
<i>Հայ Ժողովրդի Ճակատագրում</i>	
Քարլա Էտտէ	708
<i>Րեմոն Գէորգեան, Վահէ Թաշճեան, Լեւոն Նորտիկեան (խմբ.),</i>	
<i>Հայերը 1917-1939ին. Ապաստանարանի Մը Որոնումը</i>	

ՄԱՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	711
Մաքսիմ Կատվալեան (1936-2007), Մինաս Գանգրունի (1929-2009), Գեորգ Խրլոբեան (1927-2010), Գեղամ Կիրակոսեան (1931-2010), Եարոսլաւ Դաշկեիչ (1926-2010), Արամ Քալանթարեան (1937-2010), Աստղիկ Գեորգեան (1919-2010), Դերենիկ Մուրադեան (1925-2010), Հերման Գոլց (1946-2010), Արծուի Յունանեան (1926-2010)	

ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

	725
<i>Հայկազեան Հայագիտական Հանդէսի Լ. Հատորի Շնորհանդէսը Պէյրուսի Եւ Երեւանի Մէջ</i>	730
<i>Հայկազեան Համալսարանի Հայագիտական Գրադարանին Կողմէ Ձեռք Բերուած Գրականութեան Եւ Մամուլի Ցանկ (1 Յնր.-31 Դեկտ. 2010)</i>	
Հատորի Աշխատակիցներու Հասցէարան	749
Աշխատակիցներու Ուշադրութեան	750
Բովանդակութիւն	754

TABLE OF CONTENTS

Editorial

WWW.HAYAKIDUTYUN.ORG.

When?

ARTICLES AND STUDIES

Uğur Ümit Üngör	9
The Armenian Genocide: New Sources and Research Directions	
A.J. Harutyunyan	33
The Northern Borders of the Kingdom of Greater Armenia According to Armenian, Georgian, Greek and Roman Historians (190BC-428AD) (Historical-Geographical Study)	
Henrik Bakhchinian	49
The Hymnology of Movses Khorenatsi	
Karen Matevosian	73
Compilation of Historiographers' Books: The <i>Chronology</i> of Samuel Anetsi	
Vladimir Barkhudarian	91
A Brief Overview of the Moscow and St. Petersburg Armenian Community Church Council Activities	
Yuri Avetisian	109
A Linguistic and Stylistic Analysis of the Poetry of Misak Medzarents	
Serj Srabionian	131
Raffi in Avedis Aharonian's Assessment	
Artsrun Avagian	147
Gosdan Zarian: The World and an Individual	
Artsvi Bakhchinian	163
The Armenians in China in 1900-1950s	
Vahram L. Shemmassian	195
The Experience of Musa Dagħ Armenian Immigrants in the United States During the 1910s-1940s	
Armen Urneshlian	227
The Ideological Discord in the Diaspora Plays (During the Sovietization of Armenia)	
Lusine Tonoyan	245
The Author and the Perception of Beauty in Vazken Shushanian's Book, <i>Panasdeghdzn Oo Gine</i> (The Poet and the Woman)	

Hovhannes Yeghoyan	257
The Examination of Certain Issues of the Armenian Literature in Robert Haddedjian's <i>Hushadedr</i> Series	
Vachagan Grigorian	273
A Short Analysis of Hrant Matevosian's Early Literary Writings	
Jenya Kalantaryan	289
Parallels Between Thomas Woolf and Hrant Matevosian	
Khatchik DerGhougassian	311
Market Fundamentalism, Economic Hardship and Social Protest in Armenia (A Critical Perspective of the Polarization of Armenian Politics)	
Zaven Messerlian	333
Armenian Participation in the Lebanese Legislative Elections During the Presidency of Michel Suleiman (2008-)	

SCRUTINY

Armen Petrosyan	393
The Connections Between Armenian and Ancient Languages of Asia Minor	
Maxime Yevadian	405
Mani et L'Arménie	
Victor Katvalian	413
The Characteristics of Demonstrative Pronouns in Armenian Dialects	
Kornél Nagy	427
Did Vardapet Minas Tokhatetsi, Bishop of the Armenians in Transylvania, Make a Confession of Faith in the Roman Catholic Church in 1686?	
Georg Meggle	443
The Genocide of the Armenians - and Our Silence	
Arda Jebejian	453
Patterns of Language Use Among Armenians in Beirut in the Last 95 Years	

UNPUBLISHED DOCUMENTS

Mihran Minasian	471
Father Pilibos (Pilibbe) Tekirdaghtsi and his Poems	
Ani Kirakosyan	489
Kevorg Abdullah's Letters to Father Hovhannes Megerian	
Melanya Yeghiazarian	501
Letters from Vartan Makhokhian, the Seascape Painter	

Ruben Sahakian	519
The Organization of Rescue Operations for the Trabizon Armenians During WWI (1916-1917)	
Hamo Sukiasyan	553
Soviet Armenian Policy Issues Concerning the Armenian Communities of the Middle East (1920-1921)	
Vatche Ghazarian	569
Vahan Tekeyan's Letters to Torkom Koushagian, Armenian Patriarch of Jerusalem	
Vartan Matiossian	607
The Letters of Garo Sasuni and Kostan Zarian	
BRIEFINGS	
Varty Keshishian	631
The Sacred Relics and Sacred Boxes of the Zarehian Treasure House of Aleppo (B)	
Antranig Dakessian	643
The Armenian <i>Divids</i> : Further Information and Novelties	
Karen Hovhannisyan	663
The Master of Masters - Taragros	
Anahit Chtyan	679
The Development of Iranian-Armenian Theater During 1950-70, in the Broader Context of Armenian Theater	
BOOK REVIEWS	
Manuel Zoulailan	697
Varoujean Poghosyan, <i>Les Massacres des Arméniens de Marache en 1920 (Recueil de Documents)</i>	
Varujan Poghosyan	700
Hayk Ghazarian, <i>The Moscow and Kars Agreements of 1921 and their Tragic Role in the Destiny of the Armenian Nation</i>	
Carla Edde	708
Raymond Kevorkian, Vahe Tachjian, Levon Nordikian, <i>The Armenians, in 1917-1939. The Serach for a Refuge</i>	

NECROLOGY

	711
Maxime Katvalian (1936-2007), Minas Kankrouni (1929-2009), Kevork Kherlopian (1927-2010), Kegham Giragosian (1931-2010), Yaroslav Dashkevich (1926-2010), Aram Kalantarian (1937-2010), Asdghig Kevorkian (1919-2010), Terenig Muradian (1925-2010), Herman Goltz (1946-2010), Artsvi Hunanian (1926-2010)	

HAIGAZIAN UNIVERSITY

	725
The Launching of the 30 th Volume of the <i>Haigazian Armenological Review</i> in Beirut and Yerevan	
	730
A List of Book and Periodical Acquisitions of the Haigazian University Derian Armenological Library – 2010	
Email Addresses of the Contributors to <i>HAR Volume 31</i>	749
Note to Contributors	750
Table of Contents	754